

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)
της 10ης Απριλίου 2003 *

Στην υπόθεση T-369/00,

Département du Loiret, εκπροσωπούμενο από τον A. Cernelutti, avocat,

προσφεύγον,

υποστηριζόμενο από την

Scott SA, με έδρα το Saint-Cloud (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον Sir Jeremy Lever, QC, τον G. Peretz, barrister, και τον R. Griffith, solicitor, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους G. Rozet και J. Flett, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο προσφυγή για τη μερική ακύρωση της αποφάσεως 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark (ΕΕ L 12, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πέμπτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους J. D. Cooke, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas, P. Lindh, N. J. Forwood και H. Legal, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 26ης Σεπτεμβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Κανονισμός (ΕΚ) 659/1999

- 1 Ο κανονισμός (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), θεσπίζει τους διαδικαστικούς κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις.
- 2 Το άρθρο 15 του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Παραγραφή

1. Οι εξουσίες της Επιτροπής για [αναζήτηση] της ενίσχυσης υπόκεινται σε δεκαετή προθεσμία παραγραφής.

2. Η προθεσμία αυτή αρχίζει να προσμετράται από την ημέρα κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση χορηγείται στον δικαιούχο είτε ως ατομική ενίσχυση είτε ως ενίσχυση βάσει ενός καθεστώτος ενισχύσεων. Κάθε ενέργεια της Επιτροπής ή κράτους μέλους που ενεργεί κατόπιν αίτησης της Επιτροπής, σε σχέση με την παράνομη ενίσχυση, διακόπτει την [προθεσμία] παραγραφής. Έπειτα από κάθε διακοπή, η προθεσμία αρχίζει να προσμετράται από την αρχή. Η προθεσμία παραγραφής αναστέλλεται για όσο διάστημα η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας εκκρεμούσης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Κάθε ενίσχυση της οποίας η [προθεσμία] παραγραφής έχει εκπνεύσει θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση.»

3 Το άρθρο 30 του κανονισμού 659/1999 προβλέπει τα εξής:

«Εναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.»

Ιστορικό της διαφοράς

4 Στις 31 Αυγούστου 1987 ο Δήμος Ορλεάνης, το προσφεύγον και η εταιρία Scott Paper Company (στο εξής: Scott) συνήψαν συμφωνία, κατόπιν ορισμένων προτάσεων του Δήμου Ορλεάνης προς την Scott. Η συμφωνία αυτή προέβλεπε την εγκατάσταση από την Scott εργοστασίου στο διαμέρισμα του Loiret, σε γήπεδο 48

εκταρίων της βιομηχανικής ζώνης La Saussaye. Η συμφωνία αυτή αφορούσε κυρίως την πώληση του εν λόγω γηπέδου και την καταβολή τέλους εξυγίανσης βάσει προνομιακού συντελεστή, δηλαδή τέλους ίσου με το 25 % του χαμηλότερου τέλους που κατέβαλλαν οι άλλες βιομηχανίες. Ο Δήμος Ορλεάνης πρότεινε επίσης τη δωρεάν πραγματοποίηση της διευθετήσεως του χώρου.

- 5 Η συμφωνία αυτή προέβλεπε εξάλλου ότι το προσφεύγον και ο Δήμος Ορλεάνης θα χρηματοδοτούσαν μέχρι το ποσό των 80 εκατομμυρίων γαλλικών φράγκων (FRF) τις εργασίες διαρρυθμίσεως του χώρου που θα πραγματοποιούσε η Scott. Τέλος, η τιμή πώλησεως του γηπέδου μετά από τις εργασίες διαρρυθμίσεως καθορίστηκε σε 31 εκατ. FRF.
- 6 Τον Νοέμβριο 1996 το γαλλικό Cour des comptes (Ελεγκτικό Συνέδριο) δημοσιοποίησε μια δημόσια έκθεση που επιγραφόταν: «Παραεμβάσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υπέρ των επιχειρήσεων» (ειδική δημόσια έκθεση του Cour des comptes, Νοέμβριος 1996, Παρίσι). Το γαλλικό Ελεγκτικό Συνέδριο είχε την πρόθεση, με την έκθεση αυτή, να επιστήσει την προσοχή επί του ενδεχομένου να έχουν χορηγηθεί ορισμένες ενισχύσεις από τους γαλλικούς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων, και ειδικότερα επί της μεταβίβασεως στη Scott ενός γηπέδου 48 εκταρίων στη βιομηχανική ζώνη La Saussaye.
- 7 Κατόπιν της δημοσιεύσεως της ανωτέρω εκθέσεως, η Επιτροπή έλαβε καταγγελία, με επιστολή της 23ης Δεκεμβρίου 1996, που αφορούσε αφενός τους προνομιακούς όρους με τους οποίους ο Δήμος Ορλεάνης και το γενικό συμβούλιο του διαμερίσματος του Loiret είχαν πωλήσει στη Scott το γήπεδο αυτό των 48 εκταρίων και αφετέρου τον προνομιακό συντελεστή που ίσχυε για την εκ μέρους της Scott καταβολή του τέλους εξυγίανσης.
- 8 Με έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997 η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία από τις γαλλικές αρχές. Στη συνέχεια, μεταξύ Ιανουαρίου 1997 και Απριλίου 1998, υπήρξε αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των γαλλικών αρχών, οι οποίες έδωσαν εν μέρει, και συγκεκριμένα με έγγραφα της 19ης Μαρτίου, της

21ης Απριλίου και της 29ης Μαΐου 1997, τα στοιχεία και τις διευκρινίσεις που είχε ζητήσει η Επιτροπή. Στις 8 Αυγούστου 1997 η Επιτροπή ζήτησε εκ νέου διευκρινίσεις από τις γαλλικές αρχές. Η Επιτροπή έλαβε τα συμπληρωματικά στοιχεία από μεν τις γαλλικές αρχές στις 3 Νοεμβρίου 1997, από δε τον καταγγέλλοντα στις 8 Δεκεμβρίου 1997, στις 29 Ιανουαρίου 1998 και την 1η Απριλίου 1998.

- 9 Με έγγραφο της 10ης Ιουλίου 1998 η Επιτροπή πληροφόρησε τις γαλλικές αρχές ότι είχε αποφασίσει στις 20 Μαΐου 1998 να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, «λαμβάνομένων υπόψη των αμφιβολιών που υφίστανται όσον αφορά τους όρους με τους οποίους οι γαλλικές αρχές ενήργησαν έναντι της [Scott] και το συμβιβασίμο των όρων αυτών με τη Συνθήκη», και τις κάλεσε να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους και να απαντήσουν σε ορισμένες ερωτήσεις (στο εξής: απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας). Με το έγγραφο αυτό η Επιτροπή ζήτησε επίσης από τις γαλλικές αρχές να πληροφορήσουν τη Scott για την κίνηση της διαδικασίας, καθώς και για το γεγονός ότι υπήρχε το ενδεχόμενο να κληθεί να αποδώσει κάθε ενίσχυση που είχε εισπράξει παρανόμως. Με τη δημοσίευση του εν λόγω εγγράφου στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 30ής Σεπτεμβρίου 1998 (ΕΕ C 301, σ. 4) ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι για την έναρξη της διαδικασίας και τους ζητήθηκε να διατυπώσουν ενδεχομένως τις παρατηρήσεις τους επί των επίμαχων μέτρων.
- 10 Με έγγραφο της 25ης Νοεμβρίου 1998, οι γαλλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί της αποφάσεως για την κίνηση της διαδικασίας.
- 11 Αφού έλαβε γνώση των παρατηρήσεων των γαλλικών αρχών και των τρίτων, η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία από τις γαλλικές αρχές. Δεδομένου ότι οι αρχές αυτές απάντησαν εν μέρει μόνο, η Επιτροπή τις διέταξε στις 8 Ιουλίου 1999 να της παράσχουν τα αναγκαία στοιχεία. Οι γαλλικές αρχές παρέσχον ένα μέρος των στοιχείων αυτών στις 15 Οκτωβρίου 1999.

- 12 Στις 22 Μαρτίου 1999 το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 659/1999, ο οποίος άρχισε να ισχύει στις 16 Απριλίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο του 30.

Η επίδικη απόφαση

- 13 Στις 12 Ιουλίου 2000 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ της Scott (στο εξής: επίδικη απόφαση), της οποίας το άρθρο 1 προβλέπει τα εξής:

«Η κρατική ενίσχυση, υπό μορφή προνομακής τιμής ενός οικοπέδου και προνομακού συντελεστή του τέλους εξυγίανσης, που χορήγησε η Γαλλία υπέρ της Scott, η οποία ανέρχεται σε ποσό 39,58 εκατομμυρίων FRF (6,03 εκατομμύρια ευρώ) ή, σε τρέχουσα αξία, σε 80,77 εκατομμύρια FRF (12,3 εκατομμύρια ευρώ), όσον αφορά την προνομακή τιμή του οικοπέδου, [...] είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.»

- 14 Το άρθρο 2 της επίδικης απόφασης ορίζει τα εξής:

«1. Η Γαλλία θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να [αναζητήσει] από τον δικαιούχο την ενίσχυση που αναφέρεται στο άρθρο 1, η οποία ήδη χορηγήθηκε παράνομα.

2. Η [αναζήτηση] θα πραγματοποιηθεί χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική

εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Η προς [αναζήτηση] ενίσχυση αποφέρει τόκους από την ημερομηνία χορήγησής της ως τη στιγμή της [αναζήτησής] της. Οι τόκοι υπολογίζονται βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων.»

- 15 Με την επίδικη απόφαση η Επιτροπή έκρινε ότι είχε διακοπεί, σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999, η προθεσμία παραγραφής της αξιώσεώς της για αναζήτηση της παράνομα χορηγηθείσας ενισχύσεως. Συγκεκριμένα, κάθε μέτρο που λαμβάνει η Επιτροπή σχετικά με την παράνομη ενίσχυση διακόπτει την προθεσμία παραγραφής (βλ. αιτιολογική σκέψη 219 της επίδικης απόφασης).
- 16 Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η επίδικη ενίσχυση χορηγήθηκε στις 31 Αυγούστου 1987. Το πρώτο μέτρο που έλαβε η Επιτροπή, το οποίο είχε τη μορφή επίσημης αίτησης προς τις γαλλικές αρχές για την παροχή πληροφοριών, ανάγεται στις 17 Ιανουαρίου 1997. Κατά συνέπεια, η προθεσμία παραγραφής διακόπηκε πριν λήξει η προβλεπόμενη δεκαετής προθεσμία παραγραφής, πράγμα που σημαίνει ότι η Επιτροπή μπορεί να αξιώσει την απόδοση της επίμαχης ενισχύσης (βλ. αιτιολογική σκέψη 220 της επίδικης απόφασης).
- 17 Επιπλέον, με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή αντικρούει το επιχείρημα της Scott ότι η προθεσμία παραγραφής αποσκοπεί στην προστασία του αποδέκτη της ενίσχυσης και ότι συνεπώς η προθεσμία αυτή δεν διακόπτεται παρά μόνο όταν ο αποδέκτης αυτός λαμβάνει γνώση του γεγονότος ότι η Επιτροπή διεξάγει έρευνα σχετικά με την ενίσχυση. Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, το ζήτημα του ποιος τελικά ωφελείται από την προθεσμία παραγραφής είναι ανεξάρτητο από τον τρόπο υπολογισμού της. Επιπλέον, η Επιτροπή αναφέρει ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 δεν αφορά τους τρίτους και ρυθμίζει μόνο τις σχέσεις μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν υπέχει υποχρέωση πληροφόρησης των τρίτων. Οι τρίτοι δεν μπορούν να αντλήσουν κανένα συγκεκριμένο δικαίωμα από το άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού. Τα μόνα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους τρίτους, στο πλαίσιο διαδικασίας σχετικής με κρατικές ενισχύσεις, είναι τα διαδικαστικά δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 221 έως 223 της επίδικης απόφασης).

- 18 Το γεγονός ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 αναφέρεται στον αποδέκτη της ενίσχυσης δεν αποτελεί παρά μόνο ένα μέσο για τον προσδιορισμό της ημερομηνίας έναρξης της προθεσμίας παραγραφής, δηλαδή «της ημέρας κατά την οποία η παράνομη ενίσχυση χορηγείται στον δικαιούχο» (βλ. αιτιολογική σκέψη 223 της επίδικης απόφασης).
- 19 Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης ότι ο αποδέκτης της ενίσχυσης πρέπει να εξακριβώνει αν έχει κοινοποιηθεί η ενίσχυση που του χορηγείται. Αν δεν έχει κοινοποιηθεί και δεν υπάρχει έγκριση, δεν υφίσταται ασφάλεια δικαίου (βλ. αιτιολογική σκέψη 224 της επίδικης απόφασης).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 20 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Δεκεμβρίου 2000, το προσφεύγον άσκησε την υπό κρίση προσφυγή. Με το δικόγραφο της προσφυγής το προσφεύγον ζήτησε την άμεση συνεκδίκαση της παρούσας υπόθεσης με την υπόθεση C-336/00, η οποία αφορούσε την προσφυγή που είχε ασκήσει η Scott κατά της επίδικης απόφασης στις 30 Νοεμβρίου 2000.
- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 19 Μαρτίου 2001, η Scott υπέβαλε αίτηση παρεμβάσεως στην παρούσα υπόθεση υπέρ του προσφεύγοντος.
- 22 Στις 25 Απριλίου 2001 το Πρωτοδικείο οργάνωσε ανεπίσημη κοινή συνεδρίαση για την παρούσα υπόθεση και την υπόθεση T-366/00, κατ' εφαρμογή του άρθρου 64, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του Κανονισμού Διαδικασίας του, κατά την οποία συζητήθηκαν αφενός το αίτημα συνεκδικάσεως των δύο υποθέσεων, το οποίο είχε

υποβάλει το προσφεύγον στην παρούσα υπόθεση, και αφετέρου το ενδεχόμενο επιλύσεως του ζητήματος παραγραφής πριν από την εξέταση της ουσίας της υποθέσεως, σύμφωνα με το αίτημα που είχε υποβάλει η Scott στην υπόθεση T-366/00.

- 23 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και των απόψεων που είχαν εκφραστεί κατά την ανεπίσημη συνεδρίαση, το Πρωτοδικείο (πέμπτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και να περιορίσει το αντικείμενο της διαδικασίας αυτής στους λόγους ακυρώσεως που αφορούν το ενδεχόμενο παραγραφής της αξιώσεως της Επιτροπής ως προς την αναζήτηση της κρατικής ενισχύσεως που χορήγησε η Γαλλία με τη μορφή της προνομακικής τιμής ενός γηπέδου 48 εκταρίων στη La Saussaye.
- 24 Με διάταξη του προέδρου του πέμπτου πενταμελούς τμήματος της 10ης Μαΐου 2001, επιτράπηκε στη Scott να παρέμβει στην παρούσα υπόθεση υπέρ του προσφεύγοντος.
- 25 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Σεπτεμβρίου 2002.
- 26 Με την παρούσα απόφαση το Πρωτοδικείο περιορίζεται συνεπώς στην εξέταση του αιτήματος για ακύρωση του άρθρου 2 της επίδικης απόφασης κατά το μέρος κατά το οποίο το αίτημα αυτό στηρίζεται στον ισχυρισμό περί παραβάσεως του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999.
- 27 Στο πλαίσιο αυτό, το προσφεύγον ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει το άρθρο 2 της επίδικης απόφασης κατά το μέρος κατά το οποίο κηρύσσει παράνομη την κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε με τη μορφή προ-

νομακού τιμήματος για το γήπεδο και διατάσσει την αναζήτηση ποσού 39,58 εκατ. FRF (6,03 ευρώ) ή, σε τρέχουσα αξία, ποσού 80,77 εκατ. FRF (12,3 ευρώ),

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

28 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει το προσφεύγον στα δικαστικά έξοδα.

29 Η Scott, παρεμβαίνουσα υπέρ του προσφεύγοντος, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή βάσιμη,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 30 Το προσφεύγον, προς στήριξη του ακυρωτικού αιτήματός του σχετικά με την παραγραφή, προβάλλει ένα και μόνο λόγο, τον οποίο στηρίζει σε ισχυρισμό περί παραβάσεως του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999. Ο λόγος αυτός περιλαμβάνει δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος αφορά την εφαρμογή του κανονισμού 659/1999 στην παρούσα υπόθεση και το δεύτερο σκέλος το γεγονός ότι μόνο μια «πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας» της Επιτροπής μπορεί να διακόψει την προθεσμία παραγραφής και όχι οι απλές αιτήσεις παροχής πληροφοριών τις οποίες απηύθυνε στις γαλλικές αρχές.

Επί του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, το οποίο αφορά την εφαρμογή του κανονισμού 659/1999 στην παρούσα υπόθεση

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 31 Το προσφεύγον ισχυρίζεται ότι η αξίωση της Επιτροπής για την αναζήτηση της ενίσχυσης για το γήπεδο στο La Saussaye από τον αποδέκτη της ενίσχυσης, δηλαδή τη Scott, έχει παραγραφεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999.
- 32 Το προσφεύγον αντικρούει το επιχείρημα της Επιτροπής ότι ο κανονισμός 659/1999 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Κατά το προσφεύγον, η Επιτροπή αναγνώρισε τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 659/1999 με την επίδικη απόφαση, διότι, αφού υπενθύμισε το περιεχόμενό του, κατέληξε ότι η παραγραφή είχε διακοπεί λόγω του ότι είχε αποστείλει στις γαλλικές αρχές αιτήσεις παροχής πληροφοριών, μεταξύ άλλων στις 17 Ιανουαρίου 1997. Ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας της επίδικης

απόφασης πρέπει όμως να αφορά το περιεχόμενό της, όπως προκύπτει από το σαφές γράμμα της. Συναφώς το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, με το υπόμνημα αντικρούσεως, μετέβαλε τις αιτιολογίες της επίδικης απόφασης, αφού ισχυρίζεται πλέον ότι η προθεσμία παραγραφής διακόπηκε με την απόφαση της 20ής Μαΐου 1998 για την κίνηση της διαδικασίας. Το επιχείρημα αυτό, το οποίο χρησιμοποιείται για πρώτη φορά στο υπόμνημα αντικρούσεως, χωρίς να παρατίθεται στις αιτιολογίες της επίδικης απόφασης, δεν μπορεί συνεπώς να γίνει εκ των υστέρων δεκτό.

- 33 Το προσφεύγον ισχυρίζεται ότι ο κανονισμός 659/1999, για τη διαδικαστική φύση του οποίου δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, εφαρμόζεται στις διαδικασίες περί κρατικών ενισχύσεων που δεν έχουν ακόμη περατωθεί και για τις οποίες δεν είχε εκδοθεί οριστική απόφαση πριν από την έναρξη της ισχύος του. Το προσφεύγον τονίζει επίσης ότι ο κανονισμός αυτός χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι δεν περιέχει καμία μεταβατική διάταξη. Ο εν λόγω κανονισμός, με τον οποίο κωδικοποιείται και διασαφηνίζεται μια πάγια πρακτική σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 88 ΕΚ, αποτελεί «ένα ενιαίο πλέγμα διαδικαστικών διατάξεων», οι οποίες εφαρμόζονται απευθείας σε όλες τις εκκρεμείς υποθέσεις, εκτός αν το ίδιο το κείμενο του κανονισμού προβλέπει ρητά ορισμένη εξαίρεση. Κατά πάγια νομολογία, τεκμαίρεται ότι οι διαδικαστικοί κανόνες έχουν γενικώς εφαρμογή εφ' όλων των διαφορών που ήσαν εκκρεμείς κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Νοεμβρίου 1981, 212/80 έως 217/80, Salumi κ.λπ., Συλλογή 1981, σ. 2735, σκέψη 9). Το προσφεύγον τονίζει ότι η ίδια η Επιτροπή εφαρμόζει από τον Απρίλιο 1999 τον κανονισμό 659/1999 στις εκκρεμείς υποθέσεις.

- 34 Επιπλέον, το προσφεύγον φρονεί ότι η δεκαετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 είναι «απόλυτη» και ότι το μέτρο διακοπής της παραγραφής πρέπει να έχει ληφθεί εντός δεκαετίας από την ημέρα χορηγήσεως της παράνομης ενίσχυσης. Αν μεταξύ της ημερομηνίας ισχύος του κανονισμού και της ημερομηνίας χορηγήσεως της ενισχύσεως έχει παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο της δεκαετίας χωρίς να διενεργηθεί πράξη διακόπτουσα την παραγραφή, πρέπει να γίνεται δεκτό ότι έχει επέλθει η παραγραφή. Κατά συνέπεια, κατά το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 απαγορεύεται η αναζήτηση της ενισχύσεως, εφόσον δεν υπήρξε διαταγή παροχής στοιχείων ή δεν εκδόθηκε απόφαση για την επίσημη κίνηση της διαδικασίας ελέγχου πριν από την πάροδο δεκαετίας από τη χορήγηση της ενίσχυσης.

35 Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η παρούσα υπόθεση αποτελεί «ακραία περίπτωση», όσον αφορά το διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της ημερομηνίας χορηγήσεως της ενισχύσεως, δηλαδή της 31ης Αυγούστου 1987, και της ημερομηνίας κατά την οποία η Επιτροπή κάλεσε το 1997 τις γαλλικές αρχές να απαντήσουν στα ερωτήματά της. Το γεγονός ότι χρειάστηκαν τριάντισι επιπλέον έτη για την έκδοση της επίδικης απόφασης καθιστά ακόμη σαφέστερο το ότι πρόκειται για «ακραία περίπτωση». Το προσφεύγον φρονεί ότι η ευθύνη για αυτό το διάστημα των τριάντισι ετών βαρύνει τόσο τα κράτη μέλη όσο και την Επιτροπή. Η παρέλευση του χρονικού αυτού διαστήματος δημιούργησε, αν όχι αδυναμία, τουλάχιστον δυσκολίες ως προς την ανεύρεση των τότε οικονομικών στοιχείων. Συγκεκριμένα, η παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος καθιστά ιδιαίτερα δυσχερή τη δικαιολόγηση ενός αμφισβητούμενης νομιμότητας μέτρου στο πλαίσιο του καθεστώτος των κρατικών ενισχύσεων. Συναφώς το προσφεύγον φρονεί ότι η δεκαετία αποτελεί τη μέγιστη επιτρεπτή προθεσμία παραγραφής.

36 Επιπλέον, το προσφεύγον εμμένει επί των σημαντικών μειονεκτημάτων που εμφανίζει η «αποκλειστικά διμερής» διαδικασία σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Συγκεκριμένα, χαρακτηριστικό της διαδικασίας αυτής αποτελεί ο ενδεδειγμένος και ικανοποιητικός διάλογος μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών, εφόσον πρόκειται για ενισχύσεις που χορηγούνται από την κεντρική διοίκηση του κράτους ή τις υποδιαιρέσεις της. Εντούτοις, τούτο δεν συμβαίνει κατ' ανάγκη όταν πρόκειται για ενισχύσεις που χορηγούν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως. Στην περίπτωση αυτή οι αποκεντρωμένοι φορείς υφίστανται τις συνέπειες της συμπεριφοράς των κεντρικών κρατικών οργάνων, όταν τα όργανα αυτά δεν επιδεικνύουν την αναγκαία επιμέλεια για να απαντήσουν στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, το προσφεύγον φρονεί ότι ο διάλογος μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους πρέπει να περιλαμβάνει πάντοτε τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως που έχει εκδώσει την αμφισβητούμενης νομιμότητας πράξη.

37 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι εν προκειμένω έχει παραγραφεί η αξίωση της Επιτροπής είναι προδήλως αβάσιμος. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν είναι αναγκαίο εν προκειμένω να εξεταστεί κατά πόσον ο κανονισμός 659/1999 αποτελεί σύνολο διαδικαστικών κανόνων που εφαρμόζεται γενικά σε όλες τις διαδικασίες που εκκρεμούσαν κατά τον χρόνο της έναρξης της ισχύος του ή σύνολο διατάξεων ουσιαστικού δικαίου, το οποίο επομένως δεν εφαρμόζεται στις προγενέστερες καταστάσεις παρά μόνο εφόσον από τη διατύπωση, τους σκοπούς ή την οικονομία των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι πρέπει να τους προσδοθεί τέτοια αναδρομική ισχύς.

- 38 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι κατά τον χρόνο χορηγήσεως της ενίσχυσης, δηλαδή στις 31 Αυγούστου 1987, καθώς και καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 1997, κατά το οποίο ζήτησε επανειλημμένα από τις γαλλικές αρχές να της παράσχουν διάφορα στοιχεία, δεν είχε προβλεφθεί από τον κοινοτικό νομοθέτη καμία προθεσμία παραγραφής των αξιώσεων της Επιτροπής σε σχέση με τις μη κοινοποιηθείσες κρατικές ενισχύσεις. Κατά την Επιτροπή, δεν υπάρχει κανένα ειδικό νομικό έρεισμα για τον ισχυρισμό ότι οι αξιώσεις της είχαν παραγραφεί. Από την απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-126/96 και T-127/96, BFM και EFIM κατά Επιτροπής (Σύλλογή 1998, σ. II-3437, σκέψη 68), προκύπτει ότι δεν επιτρέπεται η ανάλογη εφαρμογή των προθεσμιών παραγραφής. Η Επιτροπή φρονεί συνεπώς ότι ούτε οι δημόσιες αρχές που χορηγούσαν τις κρατικές ενισχύσεις ούτε οι αποδέκτες των ενισχύσεων μπορούσαν να πιστεύουν δικαιολογημένα ότι οι αξιώσεις της υπέκειντο σε προθεσμία παραγραφής.
- 39 Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι δεν αμφισβητείται ότι κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεώς της για κίνηση της διαδικασίας, δηλαδή στις 20 Μαΐου 1998, δεν προβλεπόταν καμία προθεσμία παραγραφής, πράγμα που σημαίνει ότι η αξίωσή της δεν είχε παραγραφεί. Ομοίως, δεν ίσχυε καμία προθεσμία παραγραφής ούτε κατά τον χρόνο κατά τον οποίο η Επιτροπή κοινοποίησε στις γαλλικές αρχές την απόφασή της να κινήσει επίσημη διαδικασία ελέγχου στις 10 Ιουλίου 1998 ή όταν δημοσίευσε την ίδια αυτή απόφαση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 30 Σεπτεμβρίου 1998. Η έναρξη της ισχύος του κανονισμού 659/1999 και του άρθρου 15 του κανονισμού αυτού στις 16 Απριλίου 1999 δεν μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να μεταβάλει αναδρομικά την κατάσταση αυτή. Κατόπιν των διαπιστώσεων αυτών, η Επιτροπή καταλήγει ότι η αξίωσή της δεν μπορούσε να έχει παραγραφεί κατά την έκδοση της επίδικης απόφασης στις 12 Ιουλίου 2000. Η Επιτροπή φρονεί ότι η έναρξη της ισχύος του κανονισμού 659/1999 και του άρθρου του 15 δεν μπορούσε να αποτελεί κώλυμα για την έκδοση της απόφασης αυτής ή για τη συναγωγή όλων των νομικών συνεπειών σε σχέση με ενίσχυση που είχε χορηγηθεί κατά παράβαση της υποχρέωσης κοινοποίησης που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ.
- 40 Κατά την Επιτροπή, η εφαρμογή του κανονισμού 659/1999 και της προθεσμίας παραγραφής που προβλέπει το άρθρο 15 του κανονισμού αυτού στην περίπτωση ενίσχυσης χορηγηθείσας πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού αυτού εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται σωρευτικά, και συγκεκριμένα αφενός από την παρέλευση δεκαετίας από την ημερομηνία χορηγή-

σεως της ενισχύσεως και αφετέρου από τη μη ύπαρξη μέτρων που να διακόπτουν την παραγραφή και να έχουν ληφθεί πριν από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού αυτού. Η Επιτροπή ομολογεί ότι από την ημερομηνία χορηγήσεως της επίδικης ενισχύσεως έχει παρέλθει δεκαετία, αλλά φρονεί ότι η παραγραφή είχε διακοπεί με διάφορες πράξεις πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού 659/1999. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας εκδόθηκε σε χρονικό σημείο κατά το οποίο δεν υπήρχε κανένα νομικό έρεισμα προκειμένου να γίνει δεκτό ότι οι αξιώσεις της Επιτροπής είχαν παραγραφεί.

- 41 Η Επιτροπή φρονεί ότι το προσφεύγον εφαρμόζει αναδρομικά το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999. Ο κανονισμός αυτός όμως, ο οποίος δεν περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις και, επομένως, έχει άμεση εφαρμογή, δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά. Κατά πάγια νομολογία, ο κανόνας περί παραγραφής, για να επιτελεί τη λειτουργία του, πρέπει να έχει θεσπιστεί εκ των προτέρων (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, και της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99). Η Επιτροπή φρονεί ότι ο κανονισμός 659/1999 θεσπίζει κανόνα περί παραγραφής μόνο όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται παράνομα μετά την έναρξη της ισχύος του. Ο κανόνας περί παραγραφής αφορά τις «νέες» περιπτώσεις ενισχύσεων που χορηγούνται παράνομα και όχι τις «παλαιές» περιπτώσεις ενισχύσεων που είχαν χορηγηθεί πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού. Τα κοινοτικά μέτρα όμως δεν εφαρμόζονται αναδρομικά, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, όταν προκύπτει σαφώς από τη διατύπωσή τους και την οικονομία τους ότι αυτή ήταν η βούληση του νομοθέτη, πράγμα που δεν συμβαίνει με το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999. Η Επιτροπή τονίζει ότι ο μόνος τρόπος να διασφαλιστεί η άμεση εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999 έναντι των «παλαιών» περιπτώσεων, χωρίς να γίνει καμία παράνομη αναδρομική εφαρμογή, περιγράφεται ανωτέρω στη σκέψη 40.

- 42 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το προσφεύγον δεν απέδειξε ούτε ότι η παρούσα υπόθεση αποτελεί «ακραία περίπτωση» λόγω του χρονικού διαστήματος που παρήλθε μεταξύ της ημερομηνίας χορηγήσεως της ενισχύσεως, δηλαδή της 31ης Αυγούστου 1987, και της ημερομηνίας κατά την οποία η Επιτροπή κάλεσε το προσφεύγον το 1997 να απαντήσει στις ερωτήσεις της ούτε ότι το χαρακτηριστικό της διαδικασίας στην προκειμένη υπόθεση είναι η εξαιρετικά μεγάλη διάρκειά της. Συναφώς η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το διάστημα των τριάνσι ετών που παρήλθε μετά την παραλαβή της καταγγελίας οφείλεται επίσης στο γεγονός ότι οι γαλλικές αρχές δεν απέστειλαν απαντήσεις και ζήτησαν συμπληρωματικές προθεσμίες, καθώς και στο ότι πραγματοποιήθηκε μια ανεπίσημη συνεδρίαση.

- 43 Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι, σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, πριν από την έκδοση οποιασδήποτε αποφάσεως για κίνηση διαδικασίας πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί ένας πρώτος έλεγχος, βάσει του οποίου η Επιτροπή να έχει σχηματίσει την πεποίθηση ότι η οικεία κρατική ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με τη Συνθήκη. Η Επιτροπή τονίζει συναφώς ότι τα στοιχεία που της είχαν διαβιβαστεί κατόπιν των αιτήσεών της για παροχή πληροφοριών κατέληξαν στην έκδοση της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας στις 20 Μαΐου 1998, δηλαδή αφού είχαν παρέλθει λιγότερο από 17 μήνες από την υποβολή της καταγγελίας.
- 44 Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι δεν ήταν σε θέση να διατάξει την παροχή πληροφοριών τον Αύγουστο 1997, κυρίως λόγω του ότι οι γαλλικές αρχές δεν είχαν επιδείξει πλήρη άρνηση συνεργασίας, οπότε και μόνο θα ήταν δικαιολογημένη η διατύπωση τέτοιας διαταγής. Η Επιτροπή φρονεί συνεπώς ότι ενήργησε επιμελώς, όταν στις 17 Ιανουαρίου 1997 απευθύνθηκε στις γαλλικές αρχές για να τους ζητήσει να της διαβιβάσουν όλα τα χρήσιμα στοιχεία για την εξέταση της υποθέσεως.
- 45 Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, προκειμένου για την εξέταση της συμπεριφοράς της από την άποψη της τηρήσεως της αρχής της χρηστής διοικήσεως, το δικόγραφο της προσφυγής δεν περιλαμβάνει κανένα ισχυρισμό που να στηρίζεται σε παραβίαση της αρχής αυτής. Αν πάντως τα επιχειρήματα που προέβαλε το προσφεύγον με το υπόμνημα απαντήσεως και παρατίθενται ανωτέρω στη σκέψη 35, δηλαδή ότι η παρούσα υπόθεση αποτελεί «ακραία περίπτωση», θεωρηθούν ότι συνιστούν τέτοιο ισχυρισμό, θα πρόκειται για νέο ισχυρισμό, ο οποίος συνεπώς θα είναι απαράδεκτος.
- 46 Ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι ο διάλογος μεταξύ Επιτροπής και γαλλικών αρχών δεν υπήρξε ούτε ενδεδειγμένος ούτε ικανοποιητικός στην παρούσα υπόθεση, από την άποψη των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που χορήγησαν τις επίμαχες ενισχύσεις, δεν είναι ορθός, διότι ο Δήμος Ορλεάνης, ο οποίος εμπλέκεται επίσης στη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών, δεν άσκησε προσφυγή ακυρώσεως. Εν πάση περιπτώσει, τα έγγραφα των γαλλικών αρχών με τα οποία δόθηκε απάντηση στις

αιτήσεις παροχής πληροφοριών επισήμαιναν κατά σύστημα ότι τις εν λόγω πληροφορίες είχε παράσχει κυρίως το προσφεύγον. Επιπλέον, το προσφεύγον δεν υπέβαλε παρατηρήσεις στην Επιτροπή κατόπιν της δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της απόφασης της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

- 47 Η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι το παρεχόμενο από τη Συνθήκη δικαίωμα υποβολής παρατηρήσεων στο ίδιο αυτό κοινοτικό όργανο σχετικά με τα μέτρα που αποτελούν το αντικείμενο διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ συνιστά «μέσο άμεσης θεραπείας» των συνεπειών που θα μπορούσε να έχει η μη επιμελής συμπεριφορά του κράτους μέλους έναντι του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως που έχει χορηγήσει την επίμαχη ενίσχυση, καθώς και έναντι του αποδέκτη της ενίσχυσης αυτής. Η Επιτροπή φρονεί εξάλλου ότι υπάρχει νομική λύση για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοικήσεως και τον αποδέκτη της ενίσχυσης, και συγκεκριμένα η δυνατότητα υποβολής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αιτήσεως παροχής έννομης προστασίας, προκειμένου να διαπιστωθεί η ευθύνη της κεντρικής κρατικής διοικήσεως για τη μη επίδειξη επιμέλειας σε σχέση με το καθήκον της περί έντιμης συνεργασίας με την Επιτροπή. Κατά την Επιτροπή, δεν είναι τυχαίο ότι η Συνθήκη, στο πλαίσιο του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, ανήγαγε συγκεκριμένα το κράτος μέλος στον *de jure* φορέα της δημόσιας εξουσίας. Οι ενδεχόμενες δυσλειτουργίες των συνταγματικών ή διοικητικών δομών των κρατών μελών πρέπει κατ' αρχήν να επιλύονται στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξης.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 48 Επιβάλλεται εκ προοιμίου να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η νομιμότητα μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να εκτιμάται με βάση τα πραγματικά και νομικά στοιχεία που υφίστανται κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως (βλ. συναφώς αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Οκτωβρίου 1999, T-123/97, *Salomon* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2925, σκέψη 48, και της 14ης Μαΐου 2002, T-126/99, *Graphischer Maschinenbau* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2427, σκέψη 33).

- 49 Επιπλέον, αποτελεί πάγια νομολογία ότι, ενώ οι κανόνες διαδικασίας θεωρούνται γενικώς ως εφαρμοζόμενοι επί όλων των διαφορών που εκκρεμούν κατά το χρονικό σημείο που οι εν λόγω κανόνες τίθενται σε ισχύ, δεν συμβαίνει το ίδιο με τους ουσιαστικούς κανόνες. Οι τελευταίοι ερμηνεύονται συνήθως ως μη αφορώντες διαμορφωθείσες προ της ενάρξεως της ισχύος τους καταστάσεις, παρά μόνο εφόσον από τη διατύπωσή τους, τον επιδιωκόμενο σκοπό ή την οικονομία τους προκύπτει σαφώς ότι πρέπει να τους προσδοθεί ένα τέτοιο αποτέλεσμα. Η ανωτέρω ερμηνεία διασφαλίζει την τήρηση των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δυνάμει των οποίων η κοινοτική νομοθεσία πρέπει να είναι σαφής και να μπορεί να προβλεφθεί από τους πολίτες [βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του Δικαστηρίου Salumi κ.λπ., όπ.π., σκέψεις 9 και 10, και της 6ης Ιουλίου 1993, C-121/91 και C-122/91, CT Control (Rotterdam) και JCT Benelux κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3873, σκέψεις 22 και 23].
- 50 Ο κανονισμός 659/1999, ο οποίος αποτελεί κανονισμό που ρυθμίζει τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 88 ΕΚ, εκδόθηκε με βάση την πρακτική που ακολουθούσε η Επιτροπή στον εν λόγω τομέα, με σκοπό, μεταξύ άλλων, να διασφαλισθούν η εύρυθμη λειτουργία και η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο και να αυξηθούν η διαφάνεια και η ασφάλεια δικαίου κατά την εφαρμογή τους (βλ. δεύτερη και τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού). Στο κεφάλαιο III, που επιγράφεται: «Διαδικασία σχετικά με τις παράνομες ενισχύσεις», εκτίθενται οι εξουσίες που έχει η Επιτροπή, όσον αφορά κυρίως την εξέταση των κρατικών ενισχύσεων, τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, τις διαταγές παροχής πληροφοριών και την αναζήτηση των παράνομων ενισχύσεων. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι από το ίδιο το γράμμα των διατάξεων αυτών, στις οποίες περιλαμβάνεται το άρθρο 15, προκύπτει ότι οι διατάξεις αυτές έχουν διαδικαστική φύση και, επομένως, σύμφωνα με την ανωτέρω αναφερθείσα νομολογία, έχουν εφαρμογή σε όλες τις διοικητικές διαδικασίες που εκκρεμούσαν σε σχέση με κρατικές ενισχύσεις ενώπιον της Επιτροπής κατά τον χρόνο της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 659/1999, δηλαδή στις 16 Απριλίου 1999.
- 51 Επιπλέον, δεδομένου ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999, αντίθετα από ό,τι το άρθρο 11, παράγραφος 2, τελευταίο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, το οποίο αφορά την εξουσία της Επιτροπής να διατάσσει την προσωρινή αναζήτηση μιας παράνομα χορηγηθείσας ενίσχυσης, δεν περιέχει καμία μεταβατική διάταξη ως προς τη διαχρονική εφαρμογή του, το άρθρο αυτό έχει εφαρμογή σε κάθε περίπτωση οριστικής αναζητήσεως ενισχύσεως η οποία πραγματοποιείται μετά την ημερομηνία ενάρξεως του κανονισμού, έστω και αν πρόκειται για ενίσχυση που είχε χορηγηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή.

- 52 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999 στην περίπτωση ενίσχυσης χορηγηθείσας πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού αυτού εξαρτάται από δύο προϋποθέσεις, οι οποίες δεν πληρούνται σωρευτικά εν προκειμένω, επισημαίνεται ως εκ περισσού ότι από το γράμμα της επίδικης απόφασης, και συγκεκριμένα από την εκτιθέμενη στις αιτιολογικές σκέψεις 219 έως 224 ανάλυση του ζητήματος της εφαρμογής της προθεσμίας παραγραφής, προκύπτει ότι η ίδια η Επιτροπή θεωρούσε, κατά την έκδοση της εν λόγω αποφάσεως, ότι οι ενέργειές της σχετικά με την αναζήτηση της επίμαχης ενίσχυσης ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή απηύθυνε στις γαλλικές αρχές στις 8 Ιουλίου 1999 διαταγή παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού αποδεικνύει ότι διεξήγαγε τη διαδικασία που αφορούσε κρατικές ενισχύσεις και είχε κινηθεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ στις 20 Μαΐου 1998 βασιζόμενη στους νέους διαδικαστικούς κανόνες ήδη από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 659/1999, δηλαδή από τις 16 Απριλίου 1999.
- 53 Κατά συνέπεια, αφού η Επιτροπή στήριξε ρητά, με την επίδικη απόφαση (βλ. τις αιτιολογικές σκέψεις 219 έως 224), στο άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 την ανάλυσή της ως προς την παραγραφή της αξιώσεως περί αναζητήσεως της επίμαχης ενίσχυσης, δεν μπορεί, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας ενώπιον του Πρωτοδικείου, να επικαλείται άλλα επιχειρήματα σε βάρος του προσφεύγοντος με τα οποία να αναιρείται η ανάλυση στην οποία προέβη η ίδια με την επίδικη απόφαση.
- 54 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η εξουσία της Επιτροπής να διατάξει την αναζήτηση της επίμαχης ενίσχυσης διεπόταν από το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999.
- 55 Όσον αφορά το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι η παρούσα υπόθεση αποτελεί «ακραία περίπτωση», πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι βάσιμο, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί κατά πόσον αποτελεί νέο ισχυρισμό, όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή κατά τα εκτιθέμενα στη σκέψη 45 ανωτέρω.

- 56 Συναφώς, τονίζεται ότι το ζήτημα αν η διεξαγωγή της διοικητικής διαδικασίας σε σχέση με την επίμαχη ενίσχυση χαρακτηριζόταν από υπερβολική διάρκεια δεν μπορεί να εξεταστεί, όπως αντίθετα προτείνει το προσφεύγον, με γνώμονα το χρονικό διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της ημερομηνίας χορηγήσεως της επίμαχης ενισχύσεως και της ημερομηνίας της εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, κατά την εξέταση αυτή πρέπει να ληφθεί ως ημερομηνία ενάρξεως η ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή έλαβε γνώση της χορηγήσεως της επίμαχης ενισχύσεως. Δεν αμφισβητείται ότι η Επιτροπή πληροφορήθηκε τη χορήγηση της επίμαχης ενισχύσεως στις 23 Δεκεμβρίου 1996, ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας εν προκειμένω, ή έστω τον Νοέμβριο 1996, όταν το γαλλικό Ελεγκτικό Συνέδριο δημοσίευσε την έκθεση «Παραεμβάσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υπέρ των επιχειρήσεων». Από την επίδικη απόφαση προκύπτει ότι η Επιτροπή, ενεργώντας βάσει της καταγγελίας της 23ης Δεκεμβρίου 1996, ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες από τις γαλλικές αρχές στις 17 Ιανουαρίου 1997. Στη συνέχεια ακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ των γαλλικών αρχών και της Επιτροπής, η οποία προσπάθησε, με ορισμένες δυσκολίες, να συμπληρώσει τον φάκελο της υποθέσεως ζητώντας συμπληρωματικές πληροφορίες μέχρι την έκδοση της αποφάσεώς της για κίνηση της διαδικασίας στις 20 Μαΐου 1998. Κατά συνέπεια, ακόμη και μετά την κίνηση της διοικητικής διαδικασίας, οι γαλλικές αρχές επέδειξαν απροθυμία στην παροχή των πληροφοριών που είχε ζητήσει η Επιτροπή (βλ. ανωτέρω τις σκέψεις 8 έως 11). Αν ληφθεί υπόψη η χρονική διαδοχή των γεγονότων που συνέβησαν μεταξύ του Νοεμβρίου 1996 και της έκδοσης της επίδικης απόφασης (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 11 της επίδικης απόφασης), η Επιτροπή δεν μπορεί να κατηγορηθεί για υπερβολική καθυστέρηση ή για έλλειψη επιμέλειας κατά τη διεξαγωγή της διοικητικής διαδικασίας εν προκειμένω.
- 57 Εν πάση περιπτώσει, η αναζήτηση των παράνομων ενισχύσεων, η οποία αποβλέπει στην αποκατάσταση της προτέρας καταστάσεως, δεν μπορεί, να συνιστά κύρωση μη προβλεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο, ακόμη και αν πραγματοποιείται αρχικό χρόνο μετά τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207, σκέψη 164).
- 58 Όσον αφορά το επιχείρημα του προσφεύγοντος σχετικά με τα σημαντικά μειονεκτήματα που παρουσιάζει για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η «αποκλειστικά διμερής» διαδικασία περί κρατικών ενισχύσεων, επισημαίνεται ότι το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ επιβάλλει υποχρέωση κοινοποιήσεως από το ενδια-

φερόμενο κράτος μέλος των σχεδίων χορηγήσεως ή τροποποιήσεως κρατικών ενισχύσεων. Επιπλέον, δεδομένου ότι, κατά πάγια νομολογία, ο αποδέκτης της ενίσχυσης δεν μπορεί, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, να έχει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς το νομότυπο της ενισχύσεως παρά μόνον αν η ενίσχυση αυτή έχει χορηγηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 88 ΕΚ (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437, σκέψη 14, και της 14ης Ιανουαρίου 1997, C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-135, σκέψη 51) και ότι κάθε επιμελής επιχειρηματίας πρέπει κανονικά να είναι σε θέση να βεβαιώνεται ότι έχει τηρηθεί η διαδικασία αυτή, ούτε οι τρίτοι, μεταξύ των οποίων καταλέγονται οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, μπορούν να προβάλλουν τέτοια δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ή να καταλογίζουν στην Επιτροπή το γεγονός ότι η διοικητική διαδικασία για μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση διεξάγεται κυρίως μεταξύ της Επιτροπής και του οικείου κράτους μέλους. Αν η κεντρική διοίκηση κράτους μέλους δεν έχει τηρήσει την υποχρέωσή της για κοινοποίηση, πράγμα που αποβαίνει σε βάρος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή του αποδέκτη της ενίσχυσης που έχουν χορηγήσει οι οργανισμοί αυτοί, πρόκειται για εσωτερικό πρόβλημα μεταξύ των ενδιαφερομένων, για το οποίο δεν είναι υπεύθυνη η Επιτροπή. Οποιοδήποτε διαφορετικό συμπέρασμα θα εμπόδιζε τελικά την εκ μέρους της Επιτροπής εκπλήρωση της αποστολής της να μεριμνά για την τήρηση των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ ή θα αποτελούσε αδικαιολόγητο κώλυμα σε σχέση με την επιτέλεση της αποστολής αυτής.

- 59 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι το πρώτο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, που στηρίζεται στον ισχυρισμό ότι η αίτηση παροχής πληροφοριών δεν μπορεί να διακόπτει την προθεσμία παραγραφής

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 60 Το προσφεύγον φρονεί ότι η αίτηση της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών δεν μπορεί να διακόπτει την προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει το άρθρο 15

του κανονισμού 659/1999, έστω και αν συνοδεύεται από «διάφορες τυποποιημένες παραγράφους σχετικά με τις ενδεχόμενες νομικές συνέπειες της χορήγησης παράνομης ενίσχυσης». Θα ήταν αντίθετο στην αρχή της ασφάλειας δικαίου, αν η αίτηση παροχής πληροφοριών διέκοπτε την παραγραφή.

61. Προς στήριξη του αιτήματός του, το προσφεύγον αναφέρει ότι, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο των περισσότερων κρατών μελών στον τομέα του οικονομικού δικαίου, «η παραγραφή διακόπτεται μόνο από πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή νομικής εξουσιοδότησεως που περιέχεται σε κείμενο που προβλέπει ειδικά την εξουσιοδότηση αυτή».
62. Το προσφεύγον τονίζει επίσης ότι, κατά το κοινοτικό δίκαιο, το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που προβλέπει την παραγραφή στον τομέα της εξωσυμβατικής ευθύνης, αναφέρει ρητά ότι η υποβολή απλώς αιτήσεως στο αρμόδιο κοινοτικό όργανο δεν διακόπτει την προθεσμία παραγραφής παρά μόνο αν ασκηθεί στη συνέχεια προσφυγή ενώπιον του κοινοτικού δικαστή. Συναφώς το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η λύση που επελέγη, στο πλαίσιο της εφαρμογής των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2988/74 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 1974, περί παραγραφής του δικαιώματος διώξεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στους τομείς του δικαίου των μεταφορών και του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/001, σ. 241), αποτελεί εξαίρεση.
63. Το προσφεύγον παρατηρεί ότι κατά τον χρόνο υποβολής της καταγγελίας, δηλαδή στις 23 Δεκεμβρίου 1996, και μέχρι την κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου τον Μάιο 1998 η Επιτροπή δεν μπορούσε να στηρίξει τις αιτήσεις της για παροχή πληροφοριών σε καμία ειδική νομική βάση. Συγκεκριμένα, οι αιτήσεις αυτές, που αποτελούσαν απόρροια της πρακτικής και αποστάληκαν στις γαλλικές αρχές το 1997, εντάσσονταν, κατά το προσφεύγον, στην προκαταρκτική φάση της εξέτασης του ενδεχομένου της ύπαρξης κρατικών ενισχύσεων, η οποία μπορεί να έχει είτε καθαρά εσωτερικό είτε διμερή χαρακτήρα ή μπορεί να καταλήξει στην απόφαση να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο. Επιπλέον, στην επίμαχη διαδικασία η Επιτροπή δεν εξέδωσε «πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας για την έρευνα της υποθέσεως», με την οποία και μόνο θα μπορούσε να διακοπεί η προθεσμία παραλαβής.

- 64 Το προσφεύγον φρονεί ότι, αν ληφθούν υπόψη το πλαίσιο και ο σκοπός του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999, η άποψη της Επιτροπής ότι κάθε αίτηση παροχής πληροφοριών διακόπτει την προθεσμία παραγραφής δεν διασφαλίζει πλήρως την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου αυτού. Συγκεκριμένα, το αποτέλεσμα της ερμηνείας αυτής θα ήταν να διακόπτεται σχεδόν πάντοτε η παραγραφή κατόπιν της υποβολής καταγγελίας.
- 65 Κατά συνέπεια, το προσφεύγον παρατηρεί ότι η Επιτροπή διαθέτει μέσα «ασκήσεως δημόσιας εξουσίας» για να διακόψει την προθεσμία παραγραφής. Η Επιτροπή διαθέτει δύο νόμια μέσα. Πρώτον, η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει αποφάσεις που να της επιτρέπουν να υποχρεώνει το κράτος μέλος, αφού του παράσχει τη δυνατότητα να εκφράσει την άποψή του, να της παράσχει, εντός της προθεσμίας που τάσσει η ίδια, όλα τα έγγραφα, όλες τις πληροφορίες και όλα τα συμπληρωματικά στοιχεία που της είναι απαραίτητα για να εξετάσει αν η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307). Το προσφεύγον τονίζει συναφώς ότι η Επιτροπή είχε παράσχει στη Γαλλία δύο φορές τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή της κατά το πρώτο τρίμηνο του 1997, αλλά δεν αποφάσισε να απευθύνει διαταγή παροχής πληροφοριών παρά μόνο το 1999. Δεύτερον, η Επιτροπή μπορεί να διακόπτει την προθεσμία παραγραφής εκδίδοντας «απόφαση για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου». Το προσφεύγον φρονεί πάντως ότι η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να κινήσει αυτή την επίσημη διαδικασία ήδη από τον Ιούνιο 1997, δηλαδή δύο μήνες πριν από τη λήξη της προθεσμίας παραγραφής που ίσχυε εν προκειμένω.
- 66 Κατά το προσφεύγον, η ερμηνεία αυτή, η οποία είναι σύμφωνη με την αρχή της ασφάλειας δικαίου, δεν αφαιρεί από την Επιτροπή τις δυνατότητες δράσης της, αλλά αποτελεί σημαντικό κίνητρο για την επιτάχυνση της εξετάσεως των υποθέσεων, στο πνεύμα της αρχής περί επιμέλειας και περί χρηστής διοικήσεως, όπως η αρχή αυτή εκφράζεται πάγια από την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815).
- 67 Το προσφεύγον καταλήγει ότι η ερμηνεία που διασφαλίζει την πλήρη πρακτική αποτελεσματικότητα του μηχανισμού της παραγραφής, χωρίς να θίγει την ικανότητα παρεμβάσεως της Επιτροπής, επιβάλλει το συμπέρασμα ότι μόνο μια πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, που υλοποιείται με την έκδοση πράξης που χαρακτηρίζεται ως βλαπτική απόφαση, μπορεί να αποτελεί «ενέργεια» που διακόπτει την παραγραφή.

- 68 Προς στήριξη της ερμηνείας που προσδίδει στην έννοια «ενέργεια», το προσφεύγον παραπέμπει επίσης στις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών. Συναφώς υποστηρίζει ότι μόνο η έκδοση νομικής πράξης που προβλέπεται με τη συγκεκριμένη μορφή και εκδίδεται κατ' εφαρμογή του εσωτερικού δικαίου (δηλαδή η έκδοση νόμου, διατάγματος, υπουργικής αποφάσεως ή ειδικής διοικητικής πράξης που να προβλέπεται ρητά) μπορεί να διακόψει την προθεσμία παραγραφής. Αντιστρόφως, δεν μπορεί να αποτελεί πράξη διακόπτουσα την προθεσμία παραγραφής η αίτηση παροχής πληροφοριών, πλην εξαιρετικής περιπτώσεως, η οποία όμως πρέπει οπωσδήποτε να προβλέπεται από σαφείς και συγκεκριμένες διατάξεις. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν διέκοψε εν προκειμένω την προθεσμία παραγραφής πριν από τη λήξη της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η επίμαχη ενίσχυση πρέπει να θεωρηθεί ως υφιστάμενη ενίσχυση.
- 69 Η Scott υποστηρίζει ότι οι ενέργειες της Επιτροπής δεν διακόπτουν την προθεσμία παραγραφής έναντι του αποδέκτη της ενίσχυσης, εκτός αν οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απευθύνει στο κράτος μέλος τού κοινοποιούνται.
- 70 Η Scott παρατηρεί επίσης ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 προθεσμία παραγραφής είναι υπερβολικά μακρά. Η Scott φρονεί ότι το Συμβούλιο, καθορίζοντας για τις υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων τόσο μακρά προθεσμία παραγραφής και προσδίδοντας τόσο μακρόχρονα αποτελέσματα σε γεγονότα που διακόπτουν την παραγραφή κατ' εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως, δεν μπορούσε να έχει τη βούληση να επιτρέπεται εύκολα η διακοπή της παραγραφής.
- 71 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απευθύνει στα κράτη μέλη αποτελούν πράξεις με τις οποίες διακόπτεται η προθεσμία παραγραφής. Συγκεκριμένα, η χρησιμοποίηση από τον κοινοτικό νομοθέτη της έννοιας «ενέργεια» στο άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 δεν μπορεί να είναι τυχαία, όταν μάλιστα πρόκειται για κανονισμό που εκδόθηκε με σκοπό τη βελτίωση της διαφάνειας και της ασφάλειας δικαίου, καθώς και την κωδικοποίηση και διασαφήνιση της πάγιας πρακτικής που είχαν καθιερώσει η Επιτροπή και η νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή τονίζει ότι ο κανονισμός 659/1999 διευκρινίζει τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να εκδίδει αποφάσεις και συστάσεις και να απευθύνει στα κράτη μέλη τις διάφορες αιτήσεις παροχής πληροφοριών και

ανακοινώσεις. Επιπλέον, η διατύπωση που χρησιμοποιεί ο νομοθέτης στον κανονισμό 659/1999 είναι η ενδεικνυόμενη στο πλαίσιο του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων διατύπωση, καθόσον το βασικό στοιχείο της ιδιαίτερης αυτής διαδικασίας συνίσταται στον διάλογο μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών. Κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη είναι οι μόνοι αποδέκτες των αποφάσεων της Επιτροπής, πράγμα που επιβεβαιώνεται από τον κανονισμό 659/1999. Η κατ' αντιπαράθεση αυτή διαδικασία μεταξύ κράτους μέλους και Επιτροπής δεν έχει ως στόχο τους αποδέκτες των παρανόμως προηγηθεισών ενισχύσεων. Εξάλλου, οι αποδέκτες αυτοί έχουν τα δικαιώματα που οριοθετούνται με τις διατάξεις του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ και του κανονισμού 659/1999.

- 72 Κατά την Επιτροπή, το γεγονός ότι το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 κάνει λόγο για «κάθε ενέργεια της Επιτροπής» σημαίνει ότι η διάταξη αυτή καλύπτει όλα τα μέσα που θέτει στη διάθεση της Επιτροπής ο εν λόγω κανονισμός. Κατά συνέπεια, οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απευθύνει η Επιτροπή στα κράτη μέλη αποτελούν «μέσα που ενδείκνυνται όλως ιδιαιτέρως για τη διακοπή της προθεσμίας παραγραφής που προβλέπει πλέον το άρθρο 15» και ενημερώνουν τα κράτη μέλη, χωρίς να θίγεται η αρχή της ασφάλειας δικαίου, για το ότι η Επιτροπή διεξάγει έρευνα για ορισμένο μέτρο.
- 73 Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι το επιχείρημα του προσφεύγοντος ότι μόνο μια «πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας» μπορεί να αποτελεί ενέργεια διακόπτουσα την παραγραφή έχει ως αποτέλεσμα τον σημαντικό περιορισμό των δυνατοτήτων της να παρεμβαίνει. Συγκεκριμένα, η έκδοση «πράξεων ασκήσεως δημόσιας εξουσίας» απαιτεί τη συνδρομή πολλών προϋποθέσεων. Έτσι, η διαταγή παροχής πληροφοριών δεν μπορεί να δοθεί παρά μόνο αφού έχει υποβληθεί απλή αίτηση παροχής πληροφοριών και έχει υπάρξει στη συνέχεια σχετική υπόμνηση (βλ. άρθρο 10 του κανονισμού 659/1999). Ομοίως, η Επιτροπή πρέπει, πριν κινηθεί την επίσημη διαδικασία ελέγχου, να έχει συλλέξει προηγουμένως τα αναγκαία στοιχεία και να έχει διεξαγάγει έναν προκαταρκτικό έλεγχο του επίμαχου μέτρου. Η Επιτροπή φρονεί συνεπώς ότι το προσφεύγον ερμηνεύει εσφαλμένα το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999.
- 74 Η Επιτροπή τόνιζει ότι το προσφεύγον, παραπέμποντας στις διατάξεις του κανονισμού 2988/74 σχετικά με την παραγραφή, ισχυρίστηκε ότι ο εν λόγω κανονισμός

αποτελεί εξαίρεση μεταξύ των αναριθμητών παραδειγμάτων από τις εθνικές νομοθεσίες που δείχνουν ότι η παραγραφή της αξιώσεως μιας δημόσιας αρχής δεν μπορεί να διακόπτεται από αίτηση παροχής πληροφοριών. Το προσφεύγον πάντως, το οποίο δεν προέβαλε κανέναν ισχυρισμό περί ελλείψεως νομιμότητας του κανονισμού 659/1999 ή του άρθρου 15 του κανονισμού αυτού, δεν επιδίωξε να αποδείξει ή να στοιχειοθετήσει ότι οι αιτήσεις παροχής πληροφοριών που απηύθυνε η Επιτροπή στις γαλλικές αρχές δεν είναι δυνατόν να αποτελούν έγκυρη ενέργεια για τη διακοπή της παραγραφής στο πλαίσιο του συστήματος που έχει καθιερώσει ο κοινοτικός νομοθέτης για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων.

- 75 Το επιχείρημα της Scott ότι το Συμβούλιο δεν είχε τη βούληση να επιτρέψει να διακόπτεται εύκολα η προθεσμία παραγραφής, όταν επέλεξε τη θέσπιση δεκαετούς παραγραφής για την αναζήτηση των παρανόμως χορηγηθεισών ενισχύσεων, αποτελεί απλώς απόρροια της υποκειμενικής αντιλήψεως της Scott. Συγκεκριμένα, μόνο ο κοινοτικός νομοθέτης έχει την εξουσία να θεσπίζει, κατά διακριτική ευχέρεια, διατάξεις περί παραγραφής και τους σχετικούς διαδικαστικούς κανόνες.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 76 Κατ' αρχάς επιβάλλεται να τονιστεί ότι, όπως διαπιστώθηκε κατά την εξέταση του πρώτου σκέλους του λόγου ακυρώσεως, εν προκειμένω έχει εφαρμογή η δεκαετής προθεσμία παραγραφής που θεσπίζει το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999 και, συνεπώς, θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι η εν λόγω προθεσμία έχει λήξει, αφού η επίμαχη ενίσχυση χορηγήθηκε στις 31 Αυγούστου 1987 και η επίδικη απόφαση εκδόθηκε στις 12 Ιουλίου 2000. Η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της να διατάξει την αναζήτηση της επίμαχης ενίσχυσης στο γεγονός ότι η προθεσμία παραγραφής είχε διακοπεί με τα μέτρα που είχε λάβει μεταξύ Ιανουαρίου και Αυγούστου 1997, και συγκεκριμένα με το έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997, με το οποίο ζήτησε επίσημα από τις γαλλικές αρχές να της παράσχουν πληροφορίες (βλ. αιτιολογική σκέψη 220 της επίδικης απόφασης).

77 Το προσφεύγον επικαλείται ορισμένα παραδείγματα από το εθνικό και από το κοινοτικό δίκαιο, και συγκεκριμένα την προπαρατεθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 19, για να θεμελιώσει την άποψή του ότι μια απλή αίτηση παροχής πληροφοριών δεν μπορεί να διακόψει την προθεσμία παραγραφής. Μόνο μια πράξη ασκήσεως δημόσιας εξουσίας, η οποία εκδίδεται κατ' εφαρμογή νομικής εξουσιοδότησεως που περιέχεται σε κείμενο που προβλέπει ειδικά την εξουσιοδότηση αυτή, π.χ. μια απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ ή η διαταγή προς τις γαλλικές αρχές να παράσχουν πληροφορίες, μπορεί να αποτελέσει πράξη διακόπτουσα την παραγραφή. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το συμπέρασμα αυτό δεν προκύπτει από την ανωτέρω αναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου, αντικείμενο της οποίας ήταν τα προσωρινά μέτρα που μπορεί να λαμβάνει η Επιτροπή με σκοπό τη ματαίωση οποιασδήποτε παραβάσεως του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Τα μέτρα αυτά συνίστανται στην εξουσία επιβολής στο κράτος μέλος, με προσωρινή απόφαση, εν αναμονή του πορίσματος της εξετάσεως της ενισχύσεως, της υποχρεώσεως να αναστείλει αμέσως την καταβολή της ενισχύσεως και να παράσχει στην Επιτροπή, εντός της προθεσμίας που του τάσσει η Επιτροπή, όλα τα έγγραφα, όλες τις πληροφορίες και όλα τα στοιχεία που της είναι απαραίτητα για να εξετάσει αν η ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.

78 Με το έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997, η Επιτροπή ζήτησε πληροφορίες από τις γαλλικές αρχές, «προκειμένου να εξακριβώσει κατά πόσον ανταποκρίνονται στην αλήθεια τα παρατιθέμενα στοιχεία και κατά πόσον τα ληφθέντα υπέρ της εταιρίας Scott μέτρα αποτελούν ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου [87, παράγραφος 1, ΕΚ]». Επιπλέον, με το ίδιο αυτό έγγραφο, η Επιτροπή επέστησε σαφώς την προσοχή των γαλλικών αρχών επί του εγγράφου που είχε αποστείλει στα κράτη μέλη στις 3 Νοεμβρίου 1983 σε σχέση με τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, «καθώς και επί της ανακοινώσεως που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* C 318, σ. 3, της 24ης Νοεμβρίου 1983, και με την οποία υπενθυμίστηκε ότι οποιαδήποτε ενίσχυση που έχει χορηγηθεί παράνομα μπορεί να αναζητηθεί».

79 Επομένως, οι γαλλικές αρχές ενημερώθηκαν με το έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997 για το ότι η Επιτροπή εξέταζε τη νομιμότητα της επίμαχης ενίσχυσης και για το ενδεχόμενο αναζητήσεως της ενίσχυσης αυτής.

80. Εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, έστω και αν ο κανονισμός 659/1999 δεν είχε αρχίσει να εφαρμόζεται στις 17 Ιανουαρίου 1997, πράγμα που σημαίνει ότι το έγγραφο που απέστειλε η Επιτροπή στις γαλλικές αρχές κατά την ανωτέρω ημερομηνία δεν είχε τότε ως αποτέλεσμα τη διακοπή της προθεσμίας παραγραφής, διότι δεν προβλεπόταν ακόμη καμία παραγραφή, το έννομο αποτέλεσμα του εγγράφου αυτού πρέπει εντούτοις να εξεταστεί στο πλαίσιο της ασκήσεως από την Επιτροπή μετά τις 16 Απριλίου 1999 της εξουσίας της σχετικά με την αναζήτηση της επίμαχης ενίσχυσης.
81. Συναφώς επισημαίνεται ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, όπως και το άρθρο 15 του εν λόγω κανονισμού, περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού, το οποίο αφορά τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία σχετικά με τις παράνομες ενισχύσεις. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, προβλέπει ότι η Επιτροπή ζητεί πληροφορίες από το οικείο κράτος μέλος. Από το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με τα άρθρα 2, παράγραφος 2, και 5, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού, προκύπτει ότι το άρθρο αυτό επιβάλλει στο οικείο κράτος μέλος την υποχρέωση να παράσχει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες αμέσως μετά την αίτηση της Επιτροπής. Η Επιτροπή, ζητώντας πληροφορίες από το κράτος μέλος, το ενημερώνει ότι έχει στην κατοχή της ορισμένες πληροφορίες για παράνομη χορήγηση ενισχύσεως και ότι υπάρχει το ενδεχόμενο αναζητήσεως της ενισχύσεως αυτής.
82. Επομένως, το γεγονός ότι πρόκειται για απλή αίτηση παροχής πληροφοριών δεν έχει ως συνέπεια να μην μπορεί η αίτηση αυτή να παραγάγει έννομα αποτελέσματα ως ενέργεια διακόπτουσα την προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999. Με την ερμηνεία αυτή δεν επιδιώκεται να προσδοθεί αναδρομική ισχύς στα άρθρα 10 και 15 του κανονισμού αυτού, αλλά απλώς να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή των άρθρων αυτών σε διάφορα παρελθόντα περιστατικά ή γεγονότα που άρχισαν να εξετάζονται μετά τις 12 Ιουλίου 2000.
83. Όσον αφορά το επιχείρημα της Scott ότι οι ενέργειες στις οποίες προέβη η Επιτροπή μεταξύ Ιανουαρίου και Αυγούστου 1997 δεν μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα τη διακοπή της προθεσμίας παραγραφής κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 του κανονι-

σμού 659/1999, διότι οι ενέργειες αυτές δεν είχαν περιέλθει τότε σε γνώση της Scott, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι το άρθρο 15 θέσπισε ενιαία προθεσμία παραγραφής για την αναζήτηση των ενισχύσεων, η οποία εφαρμόζεται τόσο έναντι του οικείου κράτους μέλους όσο και των τρίτων.

- 84 Συναφώς, επιβάλλεται κατ' αρχάς να υπενθυμιστεί ότι η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διεξάγεται κυρίως μεταξύ της Επιτροπής και του οικείου κράτους μέλους, ενώ οι ενδιαφερόμενοι, μεταξύ των οποίων καταλέγεται ο αποδέκτης της ενίσχυσης, έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται και πρέπει να έχουν την ευκαιρία να προβάλλουν τα επιχειρήματά τους (βλ. συναφώς απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, *Intermills κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψεις 16 και 17). Συγκεκριμένα, κατά πάγια νομολογία, οι ενδιαφερόμενοι έχουν κυρίως τον ρόλο πηγής πληροφοριών για την Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας που κινείται κατά το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 1996, T-266/94, *Skibsvaerftsforeningen κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1996, σ. II-1399, σκέψη 256, και της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, *British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 59). Η Επιτροπή όμως δεν είναι υποχρεωμένη να ειδοποιεί τους δυνητικά ενδιαφερόμενους, μεταξύ των οποίων καταλέγεται ο αποδέκτης της ενίσχυσης, πριν από την κίνηση της διοικητικής διαδικασίας, για τα μέτρα που λαμβάνει σε σχέση με ορισμένη παράνομη ενίσχυση.

- 85 Κατά συνέπεια, το γεγονός και μόνο ότι η Scott αγνοούσε την ύπαρξη των αιτήσεων παροχής πληροφοριών που υπέβαλε η Επιτροπή στις γαλλικές αρχές στις 17 Ιανουαρίου 1997 και μετά την ημερομηνία αυτή δεν έχει ως αποτέλεσμα να μην παράγουν οι αιτήσεις αυτές κανένα έννομο αποτέλεσμα έναντι της Scott. Επομένως, το έγγραφο της 17ης Ιανουαρίου 1997, το οποίο απέστειλε η Επιτροπή πριν από την κίνηση της διοικητικής διαδικασίας και με το οποίο ζητούσε συμπληρωματικά στοιχεία από τις γαλλικές αρχές, αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού 659/1999, ενέργεια που διακόπτει την δεκαετή προθεσμία παραγραφής, η οποία άρχισε να τρέχει εν προκειμένω στις 31 Αυγούστου 1987, έστω και αν το προσφεύγον και η Scott αγνοούσαν τότε την ύπαρξη της σχετικής αλληλογραφίας.

- 86 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το δεύτερο σκέλος του λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

- 87 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να απορριφθεί η προσφυγή περί ακυρώσεως του άρθρου 2 της επίδικης απόφασης κατά το μέρος κατά το οποίο στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού 659/1999 από την Επιτροπή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 88 Δεδομένου ότι η παρούσα απόφαση αφορά μόνο το ζήτημα της παραγραφής και η διαδικασία θα συνεχιστεί, το Πρωτοδικείο ενδείκνυται να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή περί ακυρώσεως του άρθρου 2 της αποφάσεως 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, κατά το μέρος κατά το

οποίο η προσφυγή αυτή στηρίζεται σε παράβαση από την Επιτροπή του άρθρου 15 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ.

2) Συνεχίζει την εκδίκαση της υποθέσεως κατά τα λοιπά.

3) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Cooke

García-Valdecasas

Lindh

Forwood

Legal

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Απριλίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. D. Cooke